

DEBRECZENI ZSUZSA

EMLÉKEZÉS GYURKA BÁCSIRA

Vadas Éva néni keresztül ismertem meg Gyurka bácsit. Éva néni már formálgatta egy ideje (1963 óta) a gondolkodásomat a KIO értékei szerint - habár akkor még azt sem tudtam, hogy létezik KIO, de még Gyurka bácsiról sem tudtam semmit. Nekem már régen elegendő volt addigi egyházi tapasztalataimból. Arra kértem Éva nénit, hogy vigyen el egy olyan paphoz, aki nem azt mondja gyónás után, hogy három Miatyánk, három Üdvözlégy.

Éva néni ekkor elvitt Gyurka bácsihoz, és így ez volt az első találkozásom vele, aki valóban nem „intézett el” három Miatyánkkal és három Üdvözléggel. Ez kb. 20 éves koromban lehetett, 1965-ben. De azért eltelt még egy-két év ezután is, mire sok „világmegváltó” kérdésem nyomán Éva néni újból elirányított Gyurka bácsihoz. Ez 1967 táján lehetett. Egy ideig csak kettesben beszéltem meg kérdéseimet. Ilyenkor Gyurka bácsi fellapozott valamit, abból olvasott fel oldalakat válaszul. Ezek a lapok A/4-es, ritkán gépelt különálló lapok voltak, szélükön és a sorközökben ceruzás megjegyzésekkel. Csodálatos igazságok, megfogalmazások. Ittam a gondolatokat, és vágyódtam rá, hogy az egészset olvashassam, de akkor még csak egy-egy olyan lapot kaptam, amelyen rajta volt egy görög szó, annak magyar fordítása, és alatta felsorolva, hogy a négy evangélium mely verseiben szerepel az a bizonyos szó Jézus ajkán. Az volt a „házi feladat”, hogy az előfordulási helyek mellé írjam oda, hogy abban a szövegkörnyezetben szerintem mit is akart mondani Jézus. Aztán következő alkalommal megtárgyaltuk, hogy valóban azt mondta-e Jézus azon a helyen, amit én gondoltam. Az egyik ilyen találkozás után megkérdezte Gyurka bácsi, hogy hajlandó lennék-e két másik fiattal együtt összejönni nála, és akkor négyesben beszélhetnénk meg azt, mit is mondott, tanított Jézus. A másik két fiatal is megkapta ugyanazt a lapot, amelyet én, ők is kidolgozták otthon a válaszokat, majd négyesben megvitattuk azokat. Fantasztikus felismeréseink voltak. Négyen már sokkal többet láttunk meg, mint ki-ki egyedül. Akkor még nem tudtuk, hogy gyakorlatilag a KIO-n dolgoztunk, vagyis „átdolgoztuk”, amiből aztán megszületett a valamennyire végleges KIO. Mert az természetes, hogy végleges nem is születhetett, hiszen ahány ember van, annyi értelmezés, és mi mindnyájan bedolgoztunk a KIO-ba - csak akkor még nem tudtuk, hogy nemcsak hárman vagyunk Gyurka bácsin kívül. Többek között ezért tartom hitelesnek a KIO-t, mert ez nemcsak egy Istentől áldott okos ember fejből pattant ki, hanem egy nagy közösség sok-sok „fején” ment keresztül, és mindnyájunk gondolatait, hozzászólásait, meg-látásait fogalmazta össze Gyurka bácsi. Bár az összefoglalásban is részt vettünk, és ezeket a részfoglalmányokat dolgozta össze Gyurka bácsi öt könyvvé, és adta címül: Keressétek az Isten Országát.

Tehát, visszatérve: Akkor, ott az Attila úton, 1968-ban alakult meg a „második hullám” - vagyis a börtönének utáni első, fiatalokból álló közösség, amelyet aztán Gyurka bácsi elnevezett „FIATALOK I.” közösségnek. Ildi és Jenő volt a másik két társam ebben a kezdő közösségben. Később mások is közénk kerültek. Először Imre, Náci, Bandi, majd még mások. Aztán amikor sokan lettünk, akkor kettéoszlott a Fiatalok I., és lett egy „Fiatalok II.” nevű közösség is. Velünk párhuzamosan aztán alakultak más közösségek is. Ilyen volt az „Öregek I.”, „Öregek II.” stb. Az „öregek” Gyurka bácsi első hullámbeli közösségi emberei voltak, vagy azok, akik korban hozzájuk közelebb álltak, és betagozódtak az „öregek” közé.

Nem történelmet szeretnék írni - szerencsére ezt megejtette Gyurka bácsi a háromfüzetes élettörténetében. Érdemes elolvasni!

E fiúból pap lesz, akárki meglássa.

Aki dudás akar lenni, pokolra kell annak menni.

Vagy bolondok vagyunk, s elveszünk egy szálig...

Inkább rátérnék Gyurka bácsi személyére, hogy ki is volt ő nekem valójában? Hogy éltem meg a vele való kapcsolatomat?

Először is nagyon felnéztem rá. Tekintély volt számomra. Én olyan családban nevelkedtem, ahol fontos volt a tekintély. Édesanyám úgy nevelt, hogy például Édesapámra is felnéztünk. Volt is miért. Ez aztán meghatározta egész életemet, hogy azok, akikkel kapcsolatba kerülök, olyan emberek legyenek, akikre fel lehet nézni. Gyurka bácsi tekintély volt, mert nagy tudású, börtönviselt mártír volt, aki Jézusért és az elveiért akár halálig menően is vállalta a következményeket. Egész habitusa

olyan volt, hogy tiszteletet, megbecsülést váltott ki belőlem. Az adott szó nála is a „biztos”-at jelentette. Engem is így neveltek, és ebben éltem, tehát nyilván ezért különös érték volt ez számomra. Mint pap is szimpatikus volt. Érezni lehetett rajta az elkötelezettséget, és empatikus volt. Később, amikor már részt vettünk kisközösségi miséin, hát az csodálatos volt. Akkor tapasztaltam életemben először, hogy lehet misét mondani egy egyszerű, fehér abrosszal leterített szobai asztalon, és bizony, a kisközösségi misék „levegője” meghitt volt. Megtapasztalhattuk azt, hogy ahol ketten-hárman összejövünk Jézus nevében... - bizony, Ő ott volt közöttünk! Az asztal mellett elmondott első hangos ima is megrendítő volt számomra. Gyurka bácsi bizony közvetítette számunkra a valóságos Jézust. És csak röviden: a lelkigyakorlatok is megrendítők voltak. Amikor záró imáinkat olvastuk fel, szem nem maradt szárazon.

Szentbeszédei is fantasztikusak voltak. Akár kisközösségben, akár templomban. Voltak olyan paptestvérei, akik lehetőséget adtak számára a szentmise bemutatására és prédikációra - még akkor is, ha ezzel kockázatot vállaltak. Nem tudom, hogy a pár öregasszony mit fogott fel az ő tartalmas, magvas prédikációiból, de mi, akik az ő „gyermekai” voltunk, sokszor összekacsintottunk a meglátott igazságok hallatán. Végre nem egy rövid, kenetteljes, kommersz szöveget hallhattunk, hanem igazán értelmes mondanivalójú, szárnyaló beszédet, amely tovább lendített minket azon az úton, amelyet együtt bányásztunk ki közösségi találkozóinkon a Szentírás elemzése kapcsán. Boldogok, lelkesek voltunk (fiatalok!), és próbálkoztunk a hallottak szerint élni, azokat továbbadni, és tovább tanulni.

Gyurka bácsi számomra, számunkra nemcsak a „pap” volt, nemcsak közösségvezető volt, hanem testvér is. Először szinte elakadt a lélegzetünk, amikor kérte, hogy tegezzük vissza őt. Hát ez eleinte nagyon nehéz volt. Épp a tekintélye miatt, és persze a korkülönbség miatt is. Apám lehetett volna, és ráadásul pap. Ilyet addig nem is tapasztaltam keresztény körökben, hogy a pap összetegeződik a gyerekekkel.

Egy idő után felkértem lelkivezetőmnek. Ez természetes volt, hiszen egy közösségben voltunk, és kihez is mehettem volna? Ismeretségi körömben csak „egy Miatyánk, egy Üdvöz- légy”-es papok voltak. Persze azokkal nem is voltam egy közösségben, mert ez a közösségalakítás nem nagyon volt „divatban”. Lehet, hogy divatban volt, de akkor is csak föld alatt, és azokhoz én nem jutottam el. Engem, úgy látszik, ide vezérelt a Jóisten. Az első időben gyakorlatilag nem volt probléma a lelkivezetéssel. Aztán eljött az ideje a párválasztásnak. Ez a tény önmagában még nem lett volna probléma, de az én jövődöbelim nem fehér lovon, egyenesen a római katolikus anyaszentegyházból jött, hanem polgári házasságból. Már nem élt együtt előző feleségével, de még nem vált el, mi meg együtt éltünk. (Nem voltunk fiatalok, és leendő páromnak semmiképpen nem voltak olyan elvei, amelyek egyeztek volna akár az anyaszentegyház elvárásaival, akár a Bokor - amely akkor még nem volt „Bokor” - elvárásaival, noha a piaristákhoz járt, és ott érettségizett 1950-ben.) Gyurka bácsi sem tudott mit csinálni, mert egyrészt az volt az elve, hogy inkább egy egyháziilag rendezetlen kapcsolat, mint a Duna fenéke, de a másik elve az volt, hogy mindenben hűséges legyen a római katolikus anyaszentegyházhoz, így aztán a kérdéses lelkivezetés alkalmával megmondta, hogy ő csak részleges feloldozást adhat. Vagyis minden alól feloldozhat, de az egyháziilag rendezetlen kapcsolat alól nem adhat feloldozást. Én meg voltam olyan karakán (akkor dacos is), hogy azt mondtam, akkor semmilyen feloldozást nem kérek. A bűnbánó imát úgysem tudom elmondani, mert ezt a bűnöt nem érzem bűnnek (mert szeretem Lajost), aminek következtében meg sem tudom bánni, és azt sem mondhatom, hogy a „bűnre vezető alkalmakat elkerülöm”, mert nem kerülöm le, hiszen innen oda megyek vissza, ahonnan jöttem, vagyis Lajoshoz. Ebben maradtunk. Ő nem küldött el a közösségből arra az időre, míg rendezni tudtuk a kapcsolatunkat, de én magamtól kimaradtam. Ennek az volt az oka, hogy minden közösségi találkozó szentmisével kezdődött. Ha szentmise, akkor szentáldozás is van, illetve lenne. Aki pedig nem áldozott, az megkapta, hogy csak „vacsoranéző”. Vagyis nem személy szerint, de hallottunk arról egy szentbeszédében, hogy a szentmisén meghív minket asztalához Jézus, hogy elköltse velünk a vacsorát. Aki nem vesz részt a vacsorán, az minek jön egyáltalán a misére? Vacsorát nézni? Hát nem akartam vacsoranéző lenni. Inkább szüneteltettem a közösségi életemet.

Eljött egy szép nap - ha nem is a királyfi fehér lovon -, de eljött a napja annak, hogy Lajos oltár elé tudott vezetni. Ekkor kerestem fel ismét Gyurka bácsit. Elvégezni a szentgyónásomat, és felkérni az esketésre. A gyónást elvégeztem, de Gyurka bácsi visszautasította az esketést - mondván, hogy nekem még csak tudna mit mondani, de Lajosnak nem. Hát ez nagy pofon volt számomra. Nagyon rosszul esett. Lajos lelkibeszélgetésre elment ahhoz az atyához, aki aztán esketett minket. O is jó barát volt.

Lajos azt mondta róla, hogy Feri bácsi két lábbal a földön jár. Gyurka bácsival nem értettek szót, hiszen Gyurka bácsi természetszerűleg mindenkit meg akart nyerni annak a Jézusnak, akit kiásott az evangéliumokból. És mindenki tudja, hogy kevesen voltak, akik el tudták fogadni azt, amit Gyurka bácsi kibányászott - ahogy Jézust is kevesen fogadták el a saját korában...

Esküvőm után helyreállt a „rend”. Visszamentem a közösségbe. Az idők folyamán a kettéosztott Fialatok I. után Barcza Barnával alakítottunk közösséget. Most is ebben a közösségben vagyok. Vannak még ebben a közösségben alapító tagok is, de vannak, akik már az Örökkévalóságba költöztek, vagy más közösségbe mentek fizikai távolságok miatt, vagy egyszerűen (vagy nem „egyszerűen”) kiváltak. Barna is elköltözött az Örökkévalóságba. Ezekben az években - kb. 25 évvel ezelőtt - elköszöntem Gyurka bácsitól mint lelkivezetőtől. Az volt a tapasztalatom, hogy nem értett meg engem, nem értette meg a problémáimat, és nem tudott számomra megfelelő útmutatást adni. Adódott ez abból is, hogy mivel már nem voltunk egy közösségben, minden alkalommal „előlről” kellett vázolni a helyzetet, és ez elég sok időt vett igénybe. Az ő naptára is tele volt időpontokkal. Egyre nagyobb időközöket kellett keresnünk a megbeszélésekre. Úgy éreztem, hogy a közösség jobban hozzá tud szólni problémáimhoz, mert több négygyerekes apuka-anyuka volt a közösségben, és a tagok korban és élethelyzetben közelebb álltak hozzám. Barna is pap volt ugyan, de Lajossal volt egyidős, és az ő tanácsait jobban el tudtam fogadni, mint Gyurka bácsiét, aki mégiscsak egy generációval feljebb volt.

Az élet szinte mindenben Gyurka bácsit igazolta, egy-két dolgot kivéve. A családanyákat nem kellett volna annyira hajtani, hogy fő helyen legyen a közösség összehozása, a közösségvezetés. Így háttérbe szorult a gyermeknevelés és a család. Nekünk, családanyáknak igenis fontosabb lett volna a családi fészek építése, melengetése, gyermekeink nevelése, mert az ilyen „jó” családokból kijött, jó háttérből kinőtt gyerekekből lesznek a jó tanítványok, akik aztán közösségeket hoznak létre, családokat alapítanak, és nekik is lesznek gyermekeik, és viszik tovább a jó példát. Fontosabb lett volna többet kirándulni a gyerekeinkkel egy-egy hétvégén, mint őket háttérbe szorítva rohanni közösségi találkozóra, amire persze készülnünk is kellett. Nekem személy szerint sokszor fáj a szívem, hogy szép tavaszi, nyári délutánokon otthon hagytam a családot, csak hogy részt vegyek a közösségi találkozón. És én még nem is számítottam nagycsaládosnak a négy gyerekemmel. Többeknek lett 6-8-10 vagy több gyerekük. Ez ma már mindegy, csak emlékezem rá, és ha erre gondoltam valaha is, hogy ez nem volt jó, nem haragudtam Gyurka bácsira. Neki minden megbocsátható volt, mert amit ő kihozott belőlünk a maga kissé erőszakos akaratával, azt ő a legjobbnak gondolta. És ha úgy gondolta, akkor azt teljes mellszélességgel képviselte. Mi azért túl „kicsik” voltunk az ő erős egyéniségéhez képest, akire felnéztünk, és akkor el is hittük, hogy csak az az út visz az Isten Országába. Talán nem is gondoltuk végig, és nem is szálltunk szembe vele.

Ezért aztán legyen az bármi, ha az nem volt is a legjobb dolog, vagy nem volt benne igaza, számunkra ő volt a tekintély, tehát elfogadtuk. Persze nyilván voltak, akik vitakoztak, vagy egyszerűen csak elhagyták a Bokrot, ha valamivel nagyon nem értettek egyet. Vagy be sem kapcsolódtak, mint például Lajos, aki férji minőségében mégsem csatlakozott a Bokrohoz. Azt viszont segítette, hogy én részt vehessek mindazon, amire nekem igényem volt. (Sőt még azt is megtette, hogy egy sokgyerekes család gyerekeire vigyázott és főzött, míg ők és én lelkiyakorlaton voltunk.)

Utolsó találkozásom Gyurka bácsival a csípőcsonttörése után volt. (Talán 2010 februárjában vagy márciusában.) Egy kórustársam kérdezte - aki nem „bokrosként” ismerte -, hogy miért nem megyek fel meglátogatni Gyurka bácsit? Hiszen emlegetett engem, és mondta, hogy én csak akkor keresem fel őt, amikor meghal valaki. (Éva néni és Ildi halálakor, és az értük mondandó hálaadó misék miatt bizony volt megbeszélni valóm Gyurka bácsival.) Jellemző rám, hogy Gyurka bácsit ismerve eszembe sem jutott, hogy „csak úgy” felmenjek hozzá. Emlékeimben az élt, hogy őt csak akkor szabad felkeresni, ha „fontos” ügyünk van: közösségi találkozó, lelkivezetés stb. De csak azért, hogy megkérdezzem, hogy szolgál a kedves egészsége, és beszéljessünk „a cserebogarak halhatatlanságáról” - ez az ő megfogalmazásában az értelmetlen csevegés, értelmetlen időtöltés volt -, ilyen meg sem fordult a fejemben; hogy felkeressem őt „csak” önmagáért. Otthon felemeltem a telefont, és felhívtam, hogy most nincs szó halálesetről, most várom első unokámat... Erre rögtön megbeszéltünk időpontot. Felkerestem. Aranyos volt, örült nekem. Képeket nézegettünk - ami „bokros” régi időnk képeit mutatta ő, én meg a jelenlegi családi képeket. Mindenkit elkérdezett, hogy kivel mi van. Hogy elmúlt 90 (sőt 91), azt azért lemértem abból, hogy többször is visszakérdezett dolgokat. Mire kimerítettük a „cserebogarakat”, azért nem tagadta meg önmagát. Felsoroltatta velem, hogy melyik közösségbe járok,

mik voltak a témák. Aztán bár én nem kérdeztem, de ő is elmondta, hogy mely közösségeket vezeti, és ott mit csinál. Lényeg a lényeg, életemben először voltam nála csak úgy. Alig tudtuk abbahagyni a beszélgetést, de nekem már kellett mennem, mert Lajosnak időre kellett adni az ebédet. Búcsúként pusztit adtam neki, kezet fogtunk, és a végén ő kezet csókolt nekem. Most is könnybe lábad a szemem, ha felidézem magamban ezt a mélységes tiszteletet, figyelmességet, amit kaptam tőle - most már tudom, hogy utoljára.

Sokat köszönhetek, köszönhetünk neki. Az elmúlt hetekben vettem részt egy Szentlélek-szemináriumon. Igazában nem tudtam, hogy mi ez tulajdonképpen, csak úgy látszik, „meghívást” kaptam rá. Ha megpróbálnám pár szóban összefoglalni a lényegét, akkor talán azt mondhatnám, hogy elvezetnek bennünket oda, hogy közösségekben éljük meg a kereszténységünket. Természetesen a Szentlélek erejével. Az egyik elmélkedés arról szólt például, milyennek is kell lennie egy igazi keresztény közösségnek. Amit hallottam ebben a témában, nem mondott semmi újat, hiszen ezt éltük meg Gyurka bácsival - és rögtön hálával gondoltam őrá. Ezt ő is így csinálta! Közösségeket hozott létre, hisz 1945-ben páter Kolakovich horvát atya összehozott néhány közösséget, amelyeket átadott Gyurka bácsinak, hogy folytassa, mert olyan idők jönnek, amikor csak ilyen jézusi közösségekben lehet továbbvinni a keresztény életet. Ő ezt elfogadta, és vitte tovább, börtön és halálos ítélet ellenére. Aztán, amikor arról szólt a Szentlélek-szeminárium egy másik elmélkedése, hogy bizony csak folytonos Isten-kapcsolatban lehetünk só, kovász, fény, akkor is Gyurka bácsi jutott eszembe. Igen, ő is azt mondta, hogy feküdjünk le időben, hogy kipihenten ébredjünk, és jól meg tudjuk alapozni a napunkat avval, hogy Istennel kezdjük. Megint felszállt a hálaima Gyurka bácsiért. Jó érzés volt tudni, hogy JÓL CSINÁLTA! És ő volt az aki, erre az útra terelgetett. Akkor még élt, és most már tudom, hogy utolsó pillanatig tette a dolgát. A halála előtti napon még elbúcsúzott szeretteitől, testvéreitől, és másnap, Úrnapján délelőtt még diktált - hiszen a kezeit már nem tudta használni és délután csendben hazatért ahhoz a Jézushoz, akit úgy szeretett, és Akinek és Akiért élte az egész életét.

Talán ennyi elég, vagy még sok is megemlékezésnek.

Köszönöm Istenem, hogy összehoztál Gyurka bácsival, aki taníthatott, irányított Feléd. Csak hálával tudok rá gondolni. Amióta elhívtad őt a neki készített hajlékba, sokszor imádkozom érte. Most is ezt teszem. Fogadd be őt! O valóban minden erejével a Te igazságodat hirdette, képviselte, és törekedett azt minden nehézség ellenére élni jó példaképpen. Amen.